

Bridget Daly

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi Bridget Daly. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat na focail / fráasaí ar chlé a mheaitseáil leis na focail / fráasaí ar dheis?

1. is sine	a) <i>use of the legs</i>
2. siúl na gcos	b) <i>child minder</i>
3. meabhair	c) <i>intelligent, aware</i>
4. téigh ar imirce	d) <i>mind, memory</i>
5. gasúr	e) <i>an occasional glass</i>
6. feighlí leanaí	f) <i>easy-going</i>
7. réchúiseach	g) <i>child, boy</i>
8. meabhrach	h) <i>oldest, eldest</i>
9. corrhloine	i) <i>incredible</i>
10. dochreidte	j) <i>emigrate</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Cad a bhí ag an duine in aice leat?

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 2

Féach ar an tuairisc den dara huair agus freagair na ceisteanna thíos.

1. Cén aois atá Bridget Daly?
2. Cén fáth ar tháinig sí abhaile go hÉirinn?
3. Cén áit ar rugadh í agus cén bhliain a rugadh í?
4. Cén t-eolas a thugtar dúinn faoina teaghlach?
5. Cathain a chuaigh sí ar imirce agus conas a chuaigh sí go Meiriceá?
6. Cén t-eolas a thugtar dúinn faoina clann?
7. An bhfuil sí ina cónaí léi féin?

Ceist 3

Féach ar an tuairisc arís agus freagair an cheist thíos.

Cad is féidir leat a rá faoi shláinte Bridget Daly?

Ceist 4 ‘...deichniúr gasúr...’

- A. Scríobh amach na huimhreacha pearsanta ó 1 go dtí 10 sa tábla thíos.
- B. Leanann tuiseal ginideach iolra an ainmfhocail na huimhreacha pearsanta seachas *aon* _____ *amháin*. Cuirtear séimhiú ar ainmfhocail dar tús consan (seachas **d**, **t** agus **s**) i ndiaidh **beirt**. Cuir an fhoirm cheart de na hainmfhocail thíos sna bearnaí cuí sa tábla.

fear bean páiste

		fear	bean	páiste
1				
2				
3	triúr			
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

Ceist 5 ‘...Go maire sí aois Choilm de Bhailís...’

Bain úsáid as na focail agus as na frásaí seo thíos chun cárta lá breithe a scríobh do do chara.

- breithlá sona
- cóisir
- cáca milis
- croí folláin agus gob fliuch
- go maire tú an chéad

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. Cén aois atá an duine is sine a bhfuil aithne agat air nó uirthi?
2. Cad is féidir le duine a dhéanamh chun saol fada a bheith aige nó aici, dar leat?
3. Tá méadú tagtha ar ionchas saoil an duine le blianta anuas. Conas a chuireann an treocht seo brú ar shochaí ár linne?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
h	a	d	j	g	b	f	c	e	i

Ceist 2

Féach an script.

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

		fear	bean	páiste
1	duine/aon duine amháin	fear/aon fhear amháin	bean/aon bhean amháin	páiste/aon pháiste amháin
2	beirt	fhear	bhan	pháistí
3	triúr	fear	ban	páistí
4	ceathrar	fear	ban	páistí
5	cúigear	fear	ban	páistí
6	seisear	fear	ban	páistí
7	seachtar	fear	ban	páistí
8	ocht ar	fear	ban	páistí
9	naonúr	fear	ban	páistí
10	deichniúr	fear	ban	páistí

Ceist 5

Sampla:

Breithlá sona duit, a Mháire!

Tá mé ag súil go mór le do chóisir anocht agus le slisne den cháca milis a ithe.

Ní chreidim go bhfuil tú seacht mbliana déag d'aois cheana féin. Is seanbhean thú!

Guím croí folláin agus gob fliuch ort.

Go maire tú an chéad.

Grá mór ó do chara Bríd.

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Bhur gcéad fáilte ar ais. Tá duine de na daoine is sine as Éirinn, Bridget Daly, atá céad a sé, tagtha abhaile as Meiriceá lena breithlá a cheiliúradh le gaolta agus le cairde léi i bPort Omna ar an Eachréidh – turas a raibh sí ag súil leis le fada.

Irene Ní Nualláin

Siúl na gcos fós aici agus a meabhair agus a hinchinn chomh géar is a bhí riamh, ní raibh tada¹ ag teacht idir Bridie Daly agus a turas deireanach abhaile ó Bhostún, Meiriceá, go Port Omna. Cé a chreidfeadh go bhfuil sí céad a sé? I bhFeabhra i 1911 a rugadh Bridie i mBaile Locha Riach. Deichniúr gasúr a bhí sa gclann² agus bhí Bridie ar an dara duine is sine. Ag aois a hocht déag, chuaigh sí ar imirce ar long *An White Star* ó Chorcaigh go Meiriceá. Chuir sí fúithi i mBostún ag obair mar fheighlí linbh³, sular phós sí Tom Daly nuair a bhí sí tríocha. Ach bhí saol crua ag Bridie; bhásaigh Tom nuair a bhí sí ceathracha a naoi agus fágadh í le seisear gasúr a thógáil léi féin.

Jimmy Ó Finneadha

Tógann sí an saol mar a fhaigheann sí é. Is duine í atá an-ré chúiseach ach duine meabhrach ag an am céanna. Agus níl a fhios againn céard atá á coinneáil ag imeacht i ndáiríre. Agus is maith léi corrghloine fuisce anois agus arís. Ní théann sí thar fóir leis, ach is maith léi cúpla ceann.

Olive O'Meara, Príomhoide Scoil Lua Naofa, Lothra

Tá sé dochreidte go bhfuil bean céad is sé bliana d'aois inár measc. Agus thóg sí an long, *The Star Line* go Meiriceá. Chuaigh sí ar imirce sna fichidí agus de ghnáth bímid ag léamh faoi dhaoine mar seo, ach amárach, le cúnamh Dé, beidh sí ag teacht chuig ár scoil.

Irene Ní Nualláin

Tá Bridie agus a hiníon Mary-Anne le seachtain eile a chaitheamh in Éirinn sula bhfilleann siad ar Mheiriceá. Tá cónaí ar Bhrídie léi féin i gcónaí, ach deir Mary-Ann go gcaithfear socruithe eile a chur in áit go luath. Níl Bridie réitithe leis an saol seo fós, a deir sí, ach maireann sí ó lá go lá, ag tógáil rudaí go réidh.

Trust in God. I pray every day for good health. And I thank the Lord that I'm able to walk.

Go maire sí aois Choilm de Bhailís⁴.

Irene Ní Nualláin, Nuacht TG4 i bPort Omna.

---

¹ *dada* an leagan caighdeánach

² Córas Chonnacht. (Ba chírte an focal *teaghlach* a úsáid.)

³ *feighlí leanaí* an leagan caighdeánach

⁴ *Fear as Conamara a mhair go dtí go raibh sé 109 bliain d'aois.*